

Контрольні завдання
з курсу «Українська мова за професійним спрямуванням»
для студентів технічних спеціальностей заочної форми
навчання НТУ «ХПІ»
1 курс

Мета курсу

Сприяти ефективному опануванню студентами фахової української мови.

Ознайомити студентів з діловим і науковим стилями сучасної української літературної мови.

Ознайомити з мовними особливостями професійного спілкування та складання різних видів письмових робіт.

Ознайомити з основними поняттями прикладного термінознавства, видами та особливостями традиційного й комп'ютерного перекладання тощо.

Програма курсу

Опанування технологією роботи з сучасним науковим текстом

1. Узагальнення і згортання інформації наукового джерела до рівня плану, анотування, реферування наукового джерела.
2. Термінознавство. Предмет та основні категорії термінознавства. Будова термінів, способи творення нових термінів, вимоги до термінів.
3. Переклад науково-технічного тексту. Поняття перекладу, правила перекладання загальноновживаних слів і термінів у науково-технічному тексті.

Вимоги до контрольної роботи

Усі завдання контрольної роботи виконуються на форматі А-4 друковано.

Програму курсу складають усі завдання 10 варіантів контрольної роботи.

Номер варіанту контрольної роботи студента визначається за останньою цифрою номера залікової книжки (від 0 до 9).

У кожному варіанті є як теоретичні, так і практичні завдання.

1-4 завдання спрямовані на перевірку теоретичних знань ефективного опрацювання наукового тексту. Практичні завдання мають навчити студента виділяти головну й додаткову інформацію нарівні мікротекста, трансформувати мікротекст до різного виду речень.

5-7 завдання спрямовані на виконання практичних завдань з укладання професійних документів: питального, тезового й називного планів, анотації та інформативного реферату.

8-9 завдання передбачають теоретичну і практичну перевірку знань студентів з термінознавства.

10-14 завдання допоможуть набути теоретичних і практичних знань з перекладання наукового тексту.

Вимоги до іспиту

Опанувавши теоретичний матеріал курсу й успішно виконавши контрольну роботу, студенти складають іспит, до якого входять:

- аналіз контрольної роботи студента;
- теоретичні питання з тем «Правила складання наукових документів», «Термінознавство», «Переклад науково-технічного тексту»;
- практичні завдання.

Рекомендована література

1. Бондарець О.В., Дубічинський В.В., Павлова Г.Д., Терещенко Л.Я. Посібник з основ українського термінознавства та перекладу науково-технічної літератури, – Харків, НТУ «ХП», 2006.
2. Васенко Л.А., Дубічинський В.В., Кринець О.М. Фахова українська мова, – Київ, 2008.
3. Т.В. Михайлова. Культура мовлення фахівця: навч.посіб./ Т.В. Михайлова. – Х.: НТУ «ХП», 2015.
4. Пенькова Е.Г. Українська мова: навч.посіб./ Е.Г. Пенькова. – Харків: НТУ «ХП», 2014.

Варіант 0

Завдання 1. Поясніть, за яких умов формується та вдосконалюється мовна культура людини.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Максвелл у 1895 році теоретично довів, що змінне електромагнітне поле поширюється в просторі у вигляді електромагнітних хвиль.
2. Аерозолі можуть мати як природне походження, так і антропогенне, тобто викликане діяльністю людини.
3. Хімію можна віднести до надзвичайно важливого комплексу наук, що вивчають природу та обґрунтовують суть філософського тлумачення.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які підкреслюють такі особливості тексту, як «тема», «мета», «предмет дослідження».

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Діелектрики – речовини, в яких концентрація вільних носіїв струму дуже мала, а тому вони не проводять струм. Такі речовини можуть перебувати в різних агрегатних станах, проте речовина буває діелектриком за певних умов, а при інтенсивних впливах може стати напівпровідником або провідником. За звичайних умов до діелектриків належать скло, масла, сухе чисте повітря та інші речовини.

Завдання 6. Назвіть відомості, які розміщуються в бібліографічному описі наукових джерел. Наведіть приклад бібліографічного опису.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Аналіз формальної структури терміна.

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

1. Беспрерывное движение.
2. Блок питания компьютера.
3. Блуждающая волна.
4. Измерительный прибор.
5. Капельная коррозия.

Завдання 10. Перекладіть українською мовою типові мовні звороти.

Устранить недочеты в работе; комиссия по проверке фактов нарушения...; предварительная договоренность; приборы вышли из строя; выполнять моделирование; выдвигать требование, оказывать предпочтение; автоматическая обработка; находится в непосредственной связи; неисчерпаемые ресурсы.

Завдання 11. Відредагуйте речення. Запишіть правильно.

1. Комарову М.І. переведено на посаду старшої наукової співробітниці відділу наукової інформації.
2. По нашим підрахункам, пожежа завдала збитків для підприємства на 2 мільярда гривень.
3. Вимірявши силу, з якою динамометр діє на тіло під час його рівномірного руху, було отримано силу тертя.
4. З усіх других питань рішення приймаються простою більшістю голосів, котрі беруть участь у зборах акціонерного товариства.
5. Сьогодні в біосфері домінуючу роль відіграє людина.

Завдання 12. Назвіть типові труднощі російсько-українського перекладання науково-технічних термінів.

Завдання 13. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

Російський варіант

Осахаривание

α -амилаза разрывает цепочки амилазы и амилопектина главным образом на декстрины с 7-2 глюкозными остатками. От концевых групп образовавшихся цепочек Р-амилаза отщепляет двойные группы (мальтозу). Этот процесс

неизбежно продолжается дольше, чем разделение более длинных цепочек α -амилазой.

Пивовар должен уметь правильно оценивать йодную пробу. Если раствор йода при смешивании с затором больше не дает окрашивания, то такой затор обозначают как осахаренный, то есть не изменяющий окраску йодного раствора (нормальная реакция на йод). Расщепление молекул крахмала до состояния, при котором не наблюдается окрашивания раствором йода, называется осахариванием.

Под осахариванием мы понимаем полное расщепление разжиженного крахмала амилазами на мальтозу и декстрины. Определение проводят с помощью йодной пробы.

Український варіант

Оцукрювання

α -амілаза розриває ланцюжки амілази й амілопектину головним чином на декстрини з 7-2 глюкозними залишками. Від кінцевих груп ланцюжків, що утворилися (β -мілаза отщепляет подвійні групи (мальтозу). Цей процес неминуче триває довше, ніж поділ більше довгих ланцюжків α -амілазою.

Броварник повинен уміти правильно оцінювати йодну пробу. Якщо розчин йоду при змішуванні із затором більше не дає фарбування, то такий затор позначають як осахаренний, тобто не змінює фарбування йодного розчину (нормальна реакція на йод). Розщеплення молекул крохмалю до стану, при якому не спостерігається фарбування розчином йоду, називається оцукрюванням.

Під оцукрюванням ми розуміємо повне розщеплення розрідженого крохмалю амілазами на мальтозу й декстрини. Визначення проводять за допомогою йодної проби.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 1

Завдання 1. Поясніть мету складання плану наукової статті.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. У результаті багаторічних досліджень була теоретично обґрунтована і практично підтверджена можливість збільшення опадів штучним шляхом.
2. Білки можуть проявляти як кислі, так і лужні властивості, інакше кажучи, мають амфотерність.
3. Усі тверді тіла, що зустрічаються в природі, під впливом зовнішніх дій так чи інакше змінюють свою форму (деформуються).

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які використовують для підкреслення актуальності проблеми статті, привернення уваги читача до наданої інформації, до важливості проблеми, дослідження тощо.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Аморфний стан – конденсований стан речовини, при якому відсутній порядок у розміщенні структурних частинок. На відміну від кристалічних тіл, аморфні тіла не мають точної просторової повторюваності структурного елемента. Проте в них є близький порядок, тобто деяка впорядкованість у розміщенні сусідніх елементів (атомів, молекул або їхніх груп). За звичайних умов аморфні тіла ізотропні. При переході до рідинного стану не мають

вираженої точки плавлення. Аморфні тіла подібні до рідин, які затверділи в невірноваженому термодинамічному стані.

Завдання 6. Проаналізуйте структуру тексту рефератів і з'ясуйте, з яких частин складається реферат.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Дайте визначення поняття «термінологізація». Як відбувається цей процес?

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

1. Жидкостный манометр.
2. Закручивающая сила.
3. Компенсирующий фактор.
4. Модуль сжатия.
5. Пустое множество.

Завдання 10. Перекладіть українською мовою типові мовні звороти.

Возрастающая функция, используемый принцип, движущий предмет, исходящая документация, большинство процессов представляет собой, в связи с изложенным, возложить обязанности, пособие по безработице, тремя компьютерами, семидесятью гривнами.

Завдання 11. Відредагуйте речення. Запишіть правильно.

1. Члени нашої бригади на слідуючій неділі мають виконати дуже серйозне й важливе завдання.
2. Цей тезис не протирічить раніше затвердженому рішенню.
3. Офіс обладнаний оргтехнікою, яку придбали в розстрочку.
4. Цю роботу виконано згідно плану.
5. Повідомляємо, що не можемо скористатися Вашою пропозицією, так як зазначена Вами ціна вища, чим у наявних у нас пропозиціях інших фірм.

Завдання 12. Поясніть, які вимоги висуваються до науково-технічного перекладу.

Завдання 13. *Із запропонованих двох текстів відредагуйте комп'ютерний переклад українського тексту.*

Російський варіант.

Максвелл не только раскрыл великую тайну природы света, но и предсказал, что колебания заряда в резонансном контуре будут приводить к испусканию электромагнитных волн, которые можно обнаружить. Таким образом, он предсказал возможность радиосвязи задолго до того, как были открыты радиоволны. Благодаря столь замечательному синтезу разнообразных физических явлений эта работа Максвелла считается величайшим достижением классической физики. Несомненно, Максвеллу удалось достичь в электромагнетизме того же, что сделал Ньютон в теории тяготения. Однако значение работы Максвелла еще выше, поскольку в большинстве физических явлений преобладают электромагнитные, а не гравитационные взаимодействия. Максвелл разработал законченную релятивистскую теорию электромагнитных взаимодействий, не отдавая себе полного отчета в том.

Український варіант.

Максвелл не тільки розгорнув велику таємницю природи світла, але й пророчив, що коливання заряду в резонансному контурі будуть приводити до випускнення електромагнітних хвиль, які можна виявити. Таким чином, він пророчив можливість радіозв'язку задовго до того, як були відкриті радіохвилі. Завдяки настільки чудовому синтезу різноманітних фізичних явищ ця робота Максвелла являється найбільшим досягненням класичної фізики. Безсумнівно, Максвеллу вдалося досягти в електромагнетизмі того ж, що зробив Ньютон в теорії тяжіння. Однак значення роботи Максвелла ще вище, оскільки в більшості фізичних явищ преобладають електромагнітні, а не гравітаційні взаємодії. Максвелл розробив закінчену релятивістську теорію електромагнітних взаємодій, не віддаючи собі повного звіту в тім.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 2

Завдання 1. Назвіть відомі вам концепції щодо походження української мови.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Людина – частина природи, тому й продуктивну діяльність людини треба розглядати в межах природи та її можливостей.
2. Відбиттям єдності у пізнанні є синтез наукових знань, отриманих у процесі дослідження природи різними науками.
3. Духовна культура – складне й багатобічне суспільне явище, яке містить у собі різні форми суспільної свідомості – політику і право, ідеологію і релігію, мистецтво й мораль, науку й філософію.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які допомагають узагальнити сказане, зробити висновки, підсумувати результати тощо.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Антиречовина – атомно-молекулярні системи, побудовані з античастинок: ядра атомів з антипротонів та антинейтронів; навколо них замість електронів рухаються позитрони. При такій заміні структурних частинок фізичні сили (ядерні, електромагнітні) зберігають свій характер, тому антиречовина принципово подібна до речовини. Можливість існування антиречовини підтверджується відкриттям антинейтрона, ядра антигелію-3.

Завдання 6. Обґрунтуйте, чому характеристика і виклад змісту наукового тексту (анотація, реферат) мають бути об'єктивними і не містити оцінки.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Схарактеризуйте групи лексичних одиниць, з яких складається поняття «терміноїди».

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

1. Относительная кривизна.
2. Предельная нагрузка.
3. Прогиб рельса.
4. Бесконечное пространство.
5. Цветной адаптер.

Завдання 10. Запишіть подані словосполучення українською мовою.

Шестьдесят процентов, высококачественный, проездные документы, президентский указ, участники торжественного мероприятия, туристическое агентство, контрастное изображение, гигантский завод, в шестнадцатой степени, защитный код.

Завдання 11. Відредагуйте речення. Запишіть правильно.

1. Двадцять два студенти виступили на науковій студентській конференції з цікавими доповідями.
2. Я дуже вдячній моїй науковій керівниці за допомогу в роботі.
3. Читаючи роман П. Загребельного «Диво», перед моїми очима постає як живий легендарний зодчий Софії Київської.
4. Завдяки запізненню на роботу я отримав зауваження.
5. Наш внештатний кореспондент передав нове повідомлення.

Завдання 12. Дайте визначення таких понять, як «повна еквівалентність», «часткова еквівалентність», «хибна еквівалентність».

Завдання 13. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

Український варіант.

У древньому світі всі знання про природу поєднувала в собі фізика (натуральна філософія) і вже в той час минулого сформульовані основні елементи матеріалістичного розуміння миру. Мислителі древньої Греції Левкипп, Демокрит, Епикур, Лукрецій Карр затверджували, що навколишній світ по своїй природі матеріальний, не створюваний і не знищимо, існує вічно в часі й нескінченний у просторі. Всі тіла складаються з первинних, неподільних часток – атомів, які при всіх змінах не виникають із нічого й не знищуються, а лише поєднуються й роз'єднуються.

Російський варіант.

В древнем мире все знания о природе объединяла в себе физика (натуральная философия), и уже в то время были сформулированы основные элементы материалистического понимания мира. Мыслители древней Греции Левкипп, Демокрит, Эпикур, Лук-реций Карр утверждали, что окружающий мир по своей природе материален, несоздаваем и неуничтожим, существует вечно во времени и бесконечен в пространстве. Все тела состоят из первичных, неделимых частиц – атомов, которые при всех изменениях не возникают из ничего и не уничтожаются, а лишь объединяются и разъединяются.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 3

Завдання 1. *Поясніть сутність поняття «мовна компетентність фахівця».*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: *Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.*

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Ще у 1935 році з'явилась класична робота Е. Вагнера и Х. Хантингтона, в якій вперше припустили, що водень при високих тисках з газу-діелектрика перетворюється в провідний метал.
2. Ще Леонардо да Вінчі вважав науки, які не народились із експерименту, цієї основи всього пізнання, некорисні й повні помилок.
3. В алмаза немає шарів, що легко зсовуються, і алмаз виявляється набагато міцнішим за всі відомі в природі матеріали.

Завдання 3. *Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.*

Зразок: *Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.*

Питальне речення: *Що являє собою голографія?*

Тезове речення: *Голографія – одне з численних застосувань лазера.*

Називне речення. *Поняття голографії.*

Завдання 4. Назвіть стійкі звороти, які використовують для висловлення (підкреслення) логічної послідовності під час викладання інформації.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Акустика – розділ фізики, в якому вивчаються звукові хвилі, їхні збудження, поширення, сприймання та взаємодія з перешкодами і речовиною середовищ. Акустика поділяється на загальну й прикладну. У загальній акустиці розглядаються теоретичні та експериментальні аспекти утворення та поширення звукових хвиль і взаємодії їх з речовиною. Прикладна акустика залежно від свого цільового призначення поділяється на фізіологічну, музичну, архітектурну, гідроакустику тощо.

Завдання 6. Укажіть реквізити анотації та реферату наукового джерела. Поясніть, чим вони відрізняються один від одного.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Наведіть визначення понять «термін», «дефініція» і терміноелемент».

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

1. Автоматизация управления.
2. Бит достоверности.
3. Обратный переключатель.
4. Отрицательная величина.
5. Пространственная инверсия.

Завдання 10. Перекладіть стійкі словосполучення українською мовою.

Запоминающее устройство, несущая конструкция, прилегающая территория, нержавеющая сталь, существующие механизмы, принимают участие в решении сложных вопросов, задавать вопрос подчиненному, прийти в негодность, вычислить по формуле; явления, связанные между собой.

Завдання 11. Відредагуйте речення. Запишіть правильно.

1. Необхідно створити й узяти участь у роботі групи взаємодопомоги.
2. Контроль за виконанням наказу доручений заступниці директорки Лісній О.О.

3. Визначивши внутрішню будову тіла, стали зрозумілими їх властивості..
4. З усіх других питань рішення приймаються простою більшістю голосів, котрі беруть участь у зборах акціонерного товариства.
5. На внутрішньому колі коробки компаса нанесені поділki, при допомозі яких вимірюються кути між напрямом північного кінця стрілки компаса і напрямом на спостерігаємі предмети.

Завдання 12. *Поясніть, які вимоги висуваються до науково-технічного тексту.*

Завдання 13. *Із запропонованих двох текстів відредагуйте комп'ютерний переклад українського тексту.*

Російський варіант.

С развитием электродинамики в физике постепенно утверждается представление о мире как о всеобщей системе, построенной из электрически заряженных частиц, взаимодействующих с помощью электромагнитного поля. Иначе говоря, начинается создание единой электромагнитной картины мира, все события в которой подчиняются законам электромагнитного взаимодействия.

Вершины своего расцвета электромагнитная картина мира достигла после создания специальной теории относительности, когда было осознано фундаментальное значение конечности скорости распространения электромагнитных взаимодействий, создано новое учение о пространственно-временных свойствах материи, установлены релятивистские уравнения движения тел, заменившие уравнения Ньютона при больших скоростях.

Український варіант.

З розвитком електродинаміки у фізику поступово затверджується подання про світ як про загальну систему, побудованої з електрически заряджених часток, взаємодіючих за допомогою електромагнітного поля. Інакше кажучи, починається створення єдиної електромагнітної картини миру, всі події в якій підкоряються законам електромагнітної взаємодії.

Вершини свого розквіту електромагнітна картина миру досягла після створення спеціальної теорії відносності, коли було усвідомлено фундаментальне значення кінцівки швидкості поширення електромагнітних взаємодій, створене нове навчання про просторово-тимчасові властивості матерії, установлені релятивістські рівняння руху тіл, що замінили рівняння Ньютона при більших швидкостях.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 4

Завдання 1. Що являє собою сучасна літературна українська мова? Які ознаки літературної мови?

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Визначальною характеристикою системної плати є чипсет, тобто набір мікросхем та допоміжних пристроїв, виготовлених за конкретною технологією.
2. У перших ЕОМ основними робочими елементами були електричні трубки, які на зовнішній вигляд були схожі на електричні лампи.
3. Розвиток науки і техніки вимагає застосування нових, іноді несподіваних матеріалів із спеціальними властивостями.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, за допомогою яких автор висловлює власну думку (впевненість, припущення, тощо).

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Кристали – тверді тіла з періодичним повторенням їхніх структурних елементів у просторі. Залежно від умов вирощування кристали поділяються на полі- і монокристали. Полікристали – це сукупність дрібних зерен-кристаликів, що виникли з великої кількості центрів кристалізації. Звичайні розміри таких зерен 10^{-4} 10^{-5} см, форма їх неправильна. Полікристалами є природні камені та метали. Обережним вирощуванням можна дістати великі однорідні поодинокі кристали типової форми – монокристали. Характерні особливості монокристалів: правильна зовнішня форма, анізотропія властивостей (за наявністю у деяких з них площин розколювання), стала температура плавлення.

Монокристал має форму симетричного багатогранника.

Завдання 6. Які види рефератів ви знаєте. Обґрунтуйте, що зумовлює структуру та інформативне призначення реферата.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Дайте визначення поняття «термінологізація» і «детермінологізація». Як і чому відбуваються ці процеси?

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

1. Возрастающий ток.
2. Волновое сопротивление.
3. Обратный бит-индикатор.
4. Составной стержень.
5. Долбежно-режущий станок.

Завдання 10. Перекладіть українською мовою типові мовні звороти.

Разрешить споры, окружающая среда, произведенная продукция, по договоренности, по закону, безосновательная претензия, недоброкачественный товар, следствием этого является, удовлетворить претензию, на основании.

Завдання 11. Відредагуйте речення. Запишіть правильно.

1. Ця пропозиція не складатиме виключення.
2. Вельми дякую Вас, що Ви все-таки погодились на ділову зустріч, бо вона являється визначною для нашого співтовариства.
3. Люди безпечно проходили повз історичної частини міста.
4. Причиною жування мікроприладів .на підприємстві стала безпечність наладника-електронщика, який вчасно не помітив тривожних знаків на контролюючій панелі.
5. У наш час широкого поширення набули смартфони.

Завдання 12. Поясніть, з чим пов'язані труднощі науково-технічного перекладання.

Завдання 13. Із запропонованих двох текстів відредагуйте комп'ютерний переклад українського тексту.

Російський варіант.

Отражением в познании является синтез научных знаний, полученных в процессе исследования природы различными науками. На каждом этапе развития науки возникает необходимость объединения научных знаний в единую систему знаний о явлениях природы – в естественно-научную картину

мира. Под естественно-научной картиной мира понимают всю совокупность знаний о предметах и явлениях природы, объединенных основополагающими идеями, получившими опытное подтверждение и сохранившими свою объективную ценность в развитии человеческой мысли.

Физическая картина мира составляет часть всей системы знаний о природе, поскольку она касается только физических свойств материальных тел и физических форм движения материи. Физическая картина мира дает наиболее общее, синтезированное представление о сути физических явлений на данном этапе развития физической науки.

Український варіант.

Відбиттям єдності в пізнанні є синтез наукових знань, отриманих у процесі дослідження природи різними науками. На кожному етапі розвитку науки виникає необхідність об'єднання наукових знань у єдину систему знань о явищах природи – у природничо-наукову картину миру. Під природничо-науковою картиною миру розуміють всю сукупність знань про предмети і явища природи, що об'єднані основними ідеями, що одержали до-свідчене підтвердження й зберегли свою об'єктивну цінність у розвитку людської думки.

Фізична картина миру становить частину всієї системи знань про природу, оскільки вона стосується тільки фізичних властивостей матеріальних тіл і фізичних форм руху матерії. Фізична картина миру дає найбільш загальне, синтезоване подання про суть фізичних явищ на даному етапі розвитку фізичної науки.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 5

Завдання 1. *Обґрунтуйте, що зумовлює в науковому стилі вибір мовних засобів.*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. У багатьох моделях мікроконтролерів використовується статична пам'ять для ОЗП і внутрішніх регістрів, що дає контролеру можливість працювати на менших частотах і навіть не втрачати дані при певній зупинці тактового генератора.
2. Відомо, що, коли людина старішає, знижується інтенсивність дихання. Зниження інтенсивності дихання призводить до погіршення енергозабезпечення організму.
3. За ступенем поширеності серед твердих тіл основним є кристалічний стан, що характеризується певною орієнтацією часток (атомів, іонів, молекул) відносно одна одної.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Наведіть приклади стандартних зворотів (лексичні засоби), які вказують на зв'язок з попередньою інформацією або вже знайомою читачеві раніше, а також на джерело інформації.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Електроліз – електрохімічні реакції в електроліті при проходженні сталого струму крізь нього. При цьому на катоді відбувається реакція відновлення катіонів, пов'язана з приєднанням електронів до іонів, а на аноді – реакції окисдування, пов'язані з віддачею аніонами електронів. Електроліз супроводжується відкладанням речовин на електродах. Електроліз застосовується в металургії для покриття металів плівкою, знімання копій тощо.

Завдання 6. Укажіть, від чого залежить відбір інформації для анотації. Аргументуйте свою відповідь.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Схарактеризуйте групи термінів за формальною структурою.

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

1. Передающее устройство.
2. Расходящаяся парабола.
3. Трубчатый образец.
4. Удельный объем.
5. Усовершенствованный адаптер.

Завдання 10. *Перекладіть українською мовою типові мовні звороти ділового стилю.*

В дальнейшем, веское основание, возмещать ущерб, воспользоваться предложением, материальное поощрение, на общих основаниях, подлежат налогообложению, совершенствовать технологию, согласовать между собой, соответствовать условиям.

Завдання 11. *Відредагуйте речення. Запишіть правильно.*

1. Моя думка співпадає, можливо случайно з позицією комісії.
2. Слідуючим питанням буде питання про міри, які були прийняті урядом стосовно закупок газу.
3. Так як ця стаття тормозить виправдження нової техніки, прошу її відмінити.
4. Наоборот мова йде про дуже крупне питання.
5. Не слід вмішувати в діла судових органів.
6. Ми рахуємо, що прийняті міри являються недостатніми.

Завдання 12. *Поясніть, як слід перекладати загальновживані і загальнонаукові слова.*

Завдання 13. *Із запропонованих двох текстів відредагуйте комп'ютерний переклад українського тексту.*

Російський варіант.

Голография, которая начала развиваться в шестидесятые годы, представляет собой одно из многочисленных применений лазера. В своем обычном виде голограмма выглядит наподобие фотографического негатива. Однако негатив этот обладает одним замечательным свойством. Хотя он сам по себе является плоским, но если его рассматривать в монохромическом свете, то увидим парящее в пространстве перед или за негативом полное трехмерное изображение реального предмета. По сравнению со стереоскопическим, голографическое изображение имеет то преимущество, что в какую бы сторону мы не перемещались, разглядывая голограмму, в наше поле зрения будет попадать соответствующая часть изображения, как если бы мы разглядывали реальный предмет.

Український варіант.

Голографія, що початку розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне із численних застосувань лазера. У своєму звичайному виді голограма виглядає на зразок фотографічного негатива. Однак негатив цей володіє однією чудовою властивістю. Хоча він сам по собі є плоским, але якщо його розглядати в

монохромическом світлі, то побачимо ширяюче в просторі перед або за негативом повне тривимірне зображення реального предмета. У порівнянні зі стереоскопічним, голографическое зображення має та перевага, що в яку би сторону не переміщалися, розглядаючи голограму, у наше поле зору буде попадати відповідна частина зображення, як якби ми розглядали реальний предмет.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 6

Завдання 1. *Державний статус української мови.*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. У 1971 році з'явилися роботи наших теоретиків, які доводили, що металевий водень може виявитися метастабільним.
2. Великі ЕОМ натеper витіснені своїми аналогами, виконаними з використанням мікропроцесорної техніки (мікрокомп'ютерами і мережами мікрокомп'ютерів).
3. Відбиттям єдності у пізнанні є синтез наукових знань, отриманих у процесі дослідження природи різними науками.

Завдання 3. *Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.*

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. *Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які використовують для наведення прикладів, фактів, а також висловлення авторського припущення.*

Завдання 5. *Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.*

Електрорушійна сила – фізична величина, яка характеризує джерело енергії неелектростатичної природи, ввімкнене в коло. Призначення такого джерела – забезпечувати рух носіїв струму від точки кола з найнижчим потенціалом до точки з найвищим його значенням. Джерело електрорушійної сили бере енергію поза колом, утворює додаткове поле, яке й забезпечує замкнений рух зарядів у колі. Чисельно електрорушійна сила витрачається роботою електростатичних сил, яка визначається на обнесення одиниці електричного заряду один раз по замкненому колу. Одиниця електрорушійної сили – вольт.

Завдання 6. *Сформулюйте лаконічно вимоги до тексту анотації. наведіть мовні (мовленнєві) кліше для написання анотації.*

Завдання 7. *Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.*

Завдання 8. *Дайте визначення понять «термінознавство», «термін», «термінологія».*

Завдання 9. *Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:*

1. Взрывная волна.
2. Двигатель переменного тока.
3. Запускающее устройство.
4. Решетчатый граф.
5. Удельное давление.

Завдання 10. *Перекладіть українською мовою типові мовні звороти ділового стилю.*

В пределах своих полномочий, в соответствии с действующим законодательством, возместить ущерб, гражданское законодательство, действующее законодательство, совещательный голос, ввиду вышеизложенного; ввиду того, что; заведующий отделом; назначить на должность.

Завдання 11. *Відредагуйте речення.*

1. У засіданні приймали участь представники вишестоящих організацій.
2. Провести слідуючий інструктаж по техніці безпеки у листопаді цього року.

3. Більше семидесяти відсотки студентів 1 курсу успішно здали сесію.
4. Підвести підсумки дискусії про присвоєння вченої ступені поручили голові ВАК.
5. Дублюючи роботу підлеглих, знімається з підлеглих всяка відповідальність.

Завдання 12. *Дайте визначення поняття «лексичні трансформації».*

Завдання 13. *Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.*

Російський варіант.

Открытие периодического закона и периодической системы химических элементов Д. И. Менделеевым завершило развитие атомистических представлений в XIX в. Оно показало, что существует связь между всеми химическими элементами. Периодический закон, по мнению Д. И. Менделеева, следует рассматривать как «одно из ... обобщений, как инструмент мысли, еще не подвергавшийся до сих пор никаким видоизменениям», который «ждет ... новых приложений и усовершенствований, подробной разработки и свежих сил». В XIX в. периодический закон и система элементов представляли лишь гениальное эмпирическое обобщение фактов; их физический смысл долгое время оставался нераскрытым. Открытие периодического закона подготовило наступление нового этапа развития науки – изучения структуры атомов. Это, в свою очередь, дало возможность глубже выяснить природу химических элементов и объяснить ряд закономерностей периодической системы.

Український варіант.

Відкриття періодичного закону й періодичної системи хімічних елементів Д. І. Менделєєвим завершило розвиток атомістичних подань в XIX в. Воно показало, що існує зв'язок між всіма хімічними елементами. Періодичний закон, на думку Д. І. Менделєєва, варто розглядати як «одне з ... узагальнень, як інструмент думки, що ще не піддавався дотепер ніяким видозмінам», що «чекає ... нових додатків й удосконалень, докладної розробки й свіжих чинностей». В XIX в. періодичний закон і система елементів представляли лише гениальне емпіричне узагальнення фактів; їхній фізичний зміст довгий час залишався нерозкритим. Відкриття періодичного закону підготувало настання нового етапу розвитку науки – вивчення структури атомів. Це, у свою чергу, дало можливість глибше з'ясувати природу хімічних елементів і пояснити ряд закономірностей періодичної системи.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 7

Завдання 1. Мова та її функції.

Завдання 2. Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Основною відмінністю металів від напівпровідників є те, що в металах практично всі валентні електрони є вільними, а у напівпровідниках – зв'язними.
2. Принтер, або друкувальний пристрій, призначений для перенесення інформації на папір.
3. З давніх-давен людина замислювалась над перебігом природних явищ, які спостерігала довкола, а з часом почала шукати закономірності перебігу природних явищ.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які використовують, щоб привернути увагу читача до інформації.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Енергія – загальна міра різних видів руху матерії і різних взаємодій. Основні види енергії: механічна, внутрішня, електрична, ядерна; в механіці – кінетична і потенціальна. Енергію систем у різних випадках підраховують по-різному. Розрізняють енергію системи зовнішню і внутрішню. внутрішня є сумою всіх видів енергії частинок розглядуваної системи (не враховуючи рухи і взаємодії системи як цілого). Основними складовими внутрішньої енергії є теплова і нульова енергії. Внутрішня енергія ізольованої системи є сталою.

Завдання 6. Охарактеризуйте вимоги до мови і стилю реферату.

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Дайте визначення поняття «терміносистема». Наведіть приклад терміносистеми за фахом.

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

1. Возвратно-поступательное движение.
2. Делитель напряжения.
3. Жёсткость сечения.
4. Падающий диск.
5. Предельное давление.

Завдання 10. Перекладіть українською мовою стійкі словосполучення.

В порядке исключения, до настоящего времени, для обеспечения своевременного выполнения, по договоренности, конкурентоспособная продукция, первобытное общество, общественная собственность, альтернативные источники энергии, существующий стандарт.

Завдання 11. Відредагуйте речення.

1. На протязі останніх п'яти років наша фірма розпочала продаж у м. Києві різних марок автомобілів зарубіжного та вітчизняного виробництва.
2. Користуючись нагодою хочемо звернути Вашу увагу на те, що наша фірма пропонує своїм клієнтам саме швидке обслуговування.
3. Директором установи була створена комісія по перевірці каси.
4. Договір був розірваний згідно домовленості обох сторін.
5. На нашому курсі читають семеро професорів.

Завдання 12. Дайте визначення поняття «еквівалентність».

Завдання 13. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

Російський варіант.

Персональные компьютеры являются наиболее широко используемым видом компью-теров, их мощность постоянно увеличивается, а область применения расширяется. Персо-нальные компьютеры могут объединяться в сети, что позволяет десяткам и сотням пользователей легко обмениваться информацией и одновременно получать доступ к общим базам данных. Средства электронной почты позволяют пользователям компьютеров с помощью обычной телефонной сети посылать текстовые и факсимильные сообщения в другие города и страны и получать информацию из крупных банков данных.

Однако возможности персональных компьютеров по обработке информации все же ограничены. Наиболее часто появляющиеся ограничения – по объему обрабатываемой информации и по скорости вычислений.

Український варіант.

Персональні комп'ютери є найбільше широко використовуваним видом комп'ютерів, їхня потужність постійно збільшується, а область застосування розширюється. Персональні комп'ютери можуть поєднуватися в мережі, що дозволяє десяткам і сотням користувачів легко обмінюватися інформацією й одночасно одержувати доступ до загальних баз даних. Кошти електронної пошти дозволяють користувачам комп'ютерів за допомогою звичайної телефонної мережі посилати текстові й факсимільні повідомлення в інші міста й країни й одержувати інформацію з великих банків даних.

Однак можливості персональних комп'ютерів по обробці інформації все-таки обмежені. Найбільше що часто з'являються обмеження – по обсязі оброблюваної інформації й по швидкості обчислень.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 8

Завдання 1. *Поясніть які вимоги до структури простих і складних речень домінують у науковому стилі мови.*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: *Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.*

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Хімія – фундаментальна природнича наука, предметом якої є матеріальний світ, що нас оточує, з усіма його багатствами явищ та форм існування речовин і поля.
2. Електродвигуни постійного струму застосовують тоді, коли потрібно плавно регулювати швидкість, наприклад, у тролейбусах, електровозах, деяких типах підйомних кранів, у пристроях автоматики.

3. Тягові двигуни повинні мати великий пусковий обертовий момент (це забезпечується завдяки послідовному збудженню) і можливість регулювання в широких межах частот.

Завдання 3. Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. Назвіть лексичні засоби, які використовують для зіставлення, протиставлення, доповнення або уточнення інформації, а також посилення на попередню або подальшу інформацію.

Завдання 5. Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.

Механіка – розділ фізики, що вивчає переміщення одних тіл (частинок) відносно інших у просторі з плином часу та пов'язані з ними взаємодії. Механіка є однією з природничих наук фізичного циклу, що має свої специфічні об'єкти і методи дослідження, свої принципи, математичний апарат, свою сферу застосування. Механіка поділяється на класичну, релятивістську та квантову.

Завдання 6. Сформулюйте чітко вимоги до анотації та до реферату (окремо).

Завдання 7. Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.

Завдання 8. Поясніть, чим терміноіди відрізняються від термінів. Типи терміноідів.

Завдання 9. Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:

1. Активированный блок.
2. Винтовой зажим.
3. Воспроизводящая камера.
4. Гасящий импульс.
5. Остаточный заряд.

Завдання 10. *Перекладіть українською мовою типові мовні звороти ділового стилю.*

Личное право, предварительное согласие, государственная пошлина, ликвидация неисправности, меры предупреждения о..., не по назначению, нетрудоспособность членов семьи, придерживаться правил, расходы на содержание, совместная собственность.

Завдання 11. Відредагуйте речення.

1. Слід порадити колегам бути уважнішими під час виготовлення деталей, що працюють у другу зміну.
2. Ідучи в поїзді, у мене заболів зуб.
3. Головуючий на зборах запропонував обговорити наболівше питання.
4. Одна друга випускників університету працевлаштовані за фахом.
5. Я не вивчив виключення з правил.

Завдання 12. *Поясніть, що називають «термінологічними паралелями».*

Завдання 13. *Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.*

Російський варіант.

Расщепление крахмала

Важнейшей составной частью пива является спирт, образующийся при брожении из сахаров. Поэтому предварительно необходимо расщепить крахмал до мальтозы; наряду с ней всегда образуются промежуточные продукты – несбраживаемые декстрины.

Крахмал должен быть без остатка расщеплен до сахаров и декстринов, не окрашиваемых йодом. Полное расщепление необходимо по экономическим соображениям; кроме того, остатки нерасщепленного крахмала вызывают в пиве клейстерное помутнение.

Расщепление крахмала осуществляется в три стадии, последовательно переходящих одна в другую. Последовательность: их неизменная клейстеризация; разжижение; осахаривание.

Український варіант.

Розщеплення крохмалю

Найважливішою складовою частиною пива є спирт, що утвориться при шумуванні із Цукрів. Тому попередньо необхідно розщепити крохмаль до мальтози; поряд з нею завжди утворяться проміжні продукти несбраживаемые декстрини.

Крохмаль повинен бути без залишку розщеплений до цукрів декстринів, офарблюване йодом. Повне розщеплення необхідно економічних міркуваннях; крім того, залишки неро-щепленого крохмалю викликають у пиві клейстерное помутніння.

Розщеплення крохмалю здійснюється в три стадії, що послідовно переходять одна в іншу. Послідовність: їх незмінна клейстеризація; розрідження; осукрювання.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*

Варіант 9

Завдання 1. *Назвіть і лаконічно охарактеризуйте етапи самостійної роботи над науковим текстом.*

Завдання 2. *Прочитайте подані нижче речення. У кожному з них виділіть головну і додаткову інформацію. Скоротіть кожне речення за рахунок додаткової інформації.*

Зразок: Голографія, яка почала розвиватися в шістдесяті роки, являє собою одне з численних застосувань лазера.

Головна інформація – «голографія являє собою одне з численних застосувань лазера».

Додаткова інформація – «...яка почала розвиватися в шістдесяті роки» (ця інформація уточнює, коли саме з'явилась голографія).

1. Відповідно до теорії Максвелла, магнітне та електричне поля – це дві сторони (дві складові) єдиного цілого – електромагнітного поля.
2. Домішки можуть підвищувати концентрацію електронів провідності й створювати в напівпровіднику електронну домішкову провідність n-типу (від negative – від'ємний). Такі домішки називають донорами.
3. Генератори постійного струму застосовують тоді, коли потрібно мати самостійне джерело струму, наприклад, для живлення деяких видів електромагнітів, електромагнітних муфт, електродвигунів, електролізних ванн тощо.

Завдання 3. *Головну інформацію з кожного речення (дивись завдання 2) сформулюйте як питальне, тезове і називне речення.*

Зразок: Голографія являє собою одне з численних застосувань лазера.

Питальне речення: Що являє собою голографія?

Тезове речення: Голографія – одне з численних застосувань лазера.

Називне речення. Поняття голографії.

Завдання 4. *Назвіть стандартні звороти наукового стилю, які допомагають висловити власну характеристику твору, послатися на авторську думку, його позицію, а також дати оцінку змісту твору тощо.*

Завдання 5. *Опрацюйте подану наукову статтю. «Згорніть» інформацію, подану в статті, до рівня: а) питального речення; б) називного речення; в) тези; г) стислого конспекту; д) інформативного реферату.*

Космічні промені – потік частинок, що йдуть на Землю із Всесвіту. До них належать також частинки, походження яких є наслідком взаємодії частинок з космосу з атомами Землі (атмосфери, гідросфери, літосфери). У зв'язку з цим космічні промені поділяються на первинні (протони, нейтрони, α -частинки, ядра легких атомів) і вторинні (виникають на Землі).

Дослідження космічних променів має велике значення для вивчення елементарних частинок і перетворення їх при високих енергіях.

Завдання 6. *Якими мовними засобами розмежовують в українській мові поняття «дія», «подія», «наслідок».*

Завдання 7. *Самостійно оберіть текст за фахом. Цей текст, обсягом 300 слів, має бути завершеним за змістом. Складіть за цим текстом 3 види плану (питальний, тезовий, називний), анотацію та інформативний реферат. Додайте до контрольної роботи оригінал тексту.*

Завдання 8. *Дайте визначення поняття «терміноелемент». Поясніть термінологічну відмінність слів «термін» і «терміноелемент».*

Завдання 9. *Перекладіть українською мовою подані термінологічні словосполучення:*

1. Абсорбирующее вещество.
2. Блокирующее устройство.
3. Блок хранения сообщений.
4. Режущий инструмент.
5. Сетевой адаптер.

Завдання 10. *Перекладіть українською мовою типові мовні звороти.*

Окружающая среда, анализируемый факт, бессрочное использование, благоприятные условия, ископаемое топливо, неисчерпаемые ресурсы, принимать меры, сбить с толку, иметь в виду, придерживаться регламента.

Завдання 11. *Відредагуйте речення.*

1. Члени делегації переглянули виставу у двох діях.
2. Відповідно з наказом ректора на факультеті при кафедрах створені гуртки і проблемні групи.
3. Вивчення здібностей людей в колективі являється однією з найбільш важливіших завдань керівника.
4. При авторитарному стилі управління керівником одноособово вирішуються всі питання, не радячись з колективом чи з самими ближчими помічниками.
5. В обговоренні прийняли участь 5 чоловік.

Завдання 12. Дайте відповідь на запитання: які Ви знаєте види лексичних трансформацій?

Завдання 13. Відредагуйте запропонований комп'ютерний переклад українського тексту.

Російський варіант.

Клейстеризация

В теплом водном растворе в молекулах крахмала в большом количестве накапливается вода. Из-за этого происходит увеличение объема, приводящее к набуханию и последующему разрыву первоначально твердых зерен крахмала. Образуется вязко-текучий раствор, вязкость которого зависит от объема поглощенной воды и различается для разных видов зерновых. Например, рисовый крахмал набухает значительно сильнее, чем солодовый. Этот процесс, при котором расщепления веществ не происходит, называется клейстеризацией. Так как клейстеризованный крахмал не содержит твердых крахмальных зерен, то содержащиеся в жидкости (т.е. в заторе) ферменты могут на него воздействовать непосредственно. Расщепление же неклеястеризованного крахмала длится многие сутки.

Под клейстеризацией понимают набухание и разрыв оболочки зерен крахмала в теплом водном растворе. Освободившиеся молекулы крахмала в этом вязком растворе лучше подвергаются действию амилаз, чем неклеястиризованный крахмал.

Температуры клейстеризации различны для каждого вида зерновых: крахмал солода и ячменя клейстеризуется в присутствии амилаз при 60 °С, рисовый крахмал – при 80-5 °С.

Український варіант.

Клейстеризация

У теплому водяному розчині в молекулах крохмалю у великій кількості накопичується вода. Через це відбувається збільшення об'єму, що приводить до набрякання й наступного розриву спочатку твердих зерен крохмалю. Утвориться грузько-текучий розчин, в'язкість якого залежить від об'єму поглиненої води й розрізняється для різних видів зернових. Наприклад, рисовий крохмаль набухає значно сильніше, ніж солодовий. Цей процес, при якому розщеплення речовин не відбувається, називається клейстеризацией. Тому що клейстеризований крохмаль не містить твердих крохмальних зерен, то содержащиеся в рідині (тобто в заторі) ферменти можуть на нього впливати безпосередньо. Розщеплення ж неклеястеризованного крохмалю триває багато діб.

Під клейстеризацией розуміють набрякання й розрив оболонки зерен крохмалю в теплому водяному розчині, молекули, що зільнилися, крохмалю в цьому грузлому розчині краще піддаються дії амілаз, чим неклеястиризований крохмаль.

Температури клейстеризации різні для кожного виду зернових: крохмаль солоду і ячменя клейстеризується в присутності амілаз при 60 °С, рисовий крохмаль – при 80-5 °С.

Завдання 14. *Доберіть текст (300 слів) за фахом і перекладіть його українською мовою. Додайте оригінал або ксерокс російського варіанта. Якщо зробите комп'ютерний переклад, додайте російський варіант, комп'ютерний переклад і відредагований текст.*